

RIJKSINSTITUUT VOOR VISSERIJONDERZOEK

Haringkade 1 - Postbus 68 - 1970 AB IJmuiden - Tel.: +31 2550 64646

Afdeling: Technisch Onderzoek

Rapport: TO 89-12

Selektiviteitsexperimenten aan
boomkorren met verschillende
posities van de bovenpees

Auteur: A. Kraayenoord

Project: 70.015
Projectleider: Ir. B. van Marlen
Datum van verschijnen: december 1989

Inhoud:

1.	Inleiding.....	2
2.	Reisverslag.....	2
2.1.	Doel	2
2.2.	Opstappers.....	2
2.3.	Tijdschema	2
2.4.	Vistuigen.....	2
2.5.	Verloop van de reis.....	2
2.6.	Vangsten.....	3
3.	Resultaten, konklusies en aanbevelingen.....	3

1. INLEIDING.

Behalve de platvisvangsten van de boomkorvisser wordt ook rondvis, zoals kabeljauw en wijting, mee gevangen. Omdat boomkorvisser in de meeste gevallen slechts een geringe hoeveelheid van deze bijvangst mogen aanlanden, is hier een belangrijk probleem aan de orde.

Veel kabeljauw en andere rondvissoorten die, nadat ze gevangen zijn, op het dek belanden gaan dood, nadat ze als zijnde overbodig weer overboord worden gezet. Een nutteloze verspilling van kostbare vissoorten, maar helaas met de huidige vistuigen moeilijk te vermijden, omdat zowel platvis als rondvis in de Noordzee in veelal dezelfde gebieden voorkomt.

De standaard-optuiging van de huidige boomkornetten is met de bovenpees van het net aan de top van de slof. Een reducering van de bijvangst, zonder vangst-verlies van platvis zoals tong en schol, zou in principe mogelijk kunnen zijn door de bovenpees van het net zo laag mogelijk aan de sloffen te bevestigen.

In week nummer 46 werd met het OV "ISIS" onderzoek gedaan naar het effect van de bevestiging van de bovenpees op de bijvangst van kabeljauw.

De opzet was om drie varianten te beproeven, namelijk:

- bevestiging van de bovenpees boven aan de slof;
- bevestiging van de bovenpees midden aan de slof;
- bevestiging van de bovenpees onder aan de slof.

2. REISVERSLAG

2.1. Doel

Reducering van de rondvisbijvangst zonder vangstverlies van platvis.

2.2. Opstappers

J.B. van Duyn en A. Kraayenoord, beide RIVO medewerkers.

2.3. Tijdschema

13 november tot en met 16 november 1989

2.4. Vistuigen

8 meter boomkorren met netten volgens tekeningnummer 828, opgetuigd met 5 wekkerkettingen en 4 kietelaars.

Het vistuig aan bakboord werd als referentie gebruikt ten opzichte van het stuurboordvistuig, waaraan de variabele bevestigingen van de bovenpees werden toegepast.

2.5. Verloop van de reis

Maandag 13 november 1989

Optuigen van boomkorren en visklaar maken van het OV "ISIS" aan de wal. Om 16.00 uur uitgevaren vanuit IJmuiden en koers gezet naar de visgronden. Om 17.30 uur gestopt in positie 52.33 NB en 04.13 OL en begonnen met vissen. Twee trekken gevist in bovengenoemde positie voor weinig vangst van platvis en rondvisbijvangsten.

Om 22.00 uur de vistuigen aan dek gezet en Zuid-over gaan stomen naar positie 51.45 NB en 03.45 OL.

Dinsdag 14 november 1989

's Morgens om 08.15 uur uitgezet in bovengenoemde positie. Optuiging van beide korren: met bevestiging van de bovenpezen aan top van de slof. Vissende over en weer op een diepte van 24 meter. Matige vangst van platvis en rondvisbijvangst.

Gedurende deze dag werden 7 trekken over en weer gedaan. 's Nachts ten anker nabij de wal van Schouwen en Duiveland.

Woensdag 15 november 1989

's Morgens werd om 08.00 uur het anker opgehaald en gevaren naar dezelfde positie als de voorgaande dag. Om 08.30 uur gaan vissen met dezelfde optuiging als de voorgaande dag. Matige rondvisbijvangsten.

Voor trek nr. 12 werd de bovenpees van het stuurboord vistuig bevestigd aan de middelste positie van de slof. Het middelste bevestigingspunt bevond zich 0,25 meter lager dan de top positie. Vervolgens werden nog 2 trekken in dezelfde positie met slechte rondvisbijvangstresultaten gedaan. 's Avonds werden de vistuigen aan dek gezet en Noord-over gestoomd naar een positie benoorden de Texelse Stenen.

Donderdag 16 november 1989

Om 08.30 uur gaan vissen in positie 53.48 NB en 05.00 OL. De verdere dag over en weer gevist in bovengenoemde positie. Het referentie-tuig aan bakboord had een normale optuiging. De bovenpees van het stuurboordnet op de middelste positie van de slof (ca. 25 cm lager). De rondvisbijvangst bestond in hoofdzaak uit wijting en was matig. Om 21.30 uur werden de vistuigen aan dek gezet en gestoomd naar IJmuiden.

Vrijdag 17 november 1989

Om 09.00 uur afgemeerd in de Haringhaven van IJmuiden.

2.6. Vangsten

De vangstresultaten zijn vermeld in de figuren 1 tot en met 4.

De figuren 1 en 2 geven de rondvisvangsten weer met de verschillende posities van de bovenpees voor beide tuigen. De rondvis bestond voornamelijk uit maatse kabeljauw en wijting. De dis-cards werden niet doorgemeten.

De figuren 3 en 4 geven de platvisvangsten weer, welke in hoofdzaak uit tong, schol en schar bestonden. Ook hier geldt weer dat alleen de maatse exemplaren werden doorgemeten en de discards niet met elkaar vergeleken werden.

In tabel 1 worden de vangsten afzonderlijk per trek vermeld. De kolom platvis is het totaal van tong, schol en schar. Daarnaast wordt de tongvangst nog tevens vermeld in een aparte kolom.

Opvallend is het sterke verschil in vangst van trek tot trek en ook de verschillen in de reeksen tussen bakboord en stuurboord. Hierbij dient te worden opgemerkt, dat de vangst uitgedrukt is in gewichtseenheden. Een verschil van enkele rondvissen maakt al snel behoorlijk wat uit.

De trekken 1, 2, 15 en 20 zijn niet op de treklijsten vermeld door het ontbreken van betrouwbare vangstgegevens.

3. RESULTATEN, KONKLUSIES EN AANBEVELINGEN

Uit de verkregen vangstresultaten valt te konkluderen dat:

- a. Bij de proeven met de bovenpees op normale hoogte het proefnet ten opzichte van het referentie-vistuig een rondvisbijvangst had welke 11,4% lager is;
- b. Het proefnet een totale platvisvangst had, welke 7,4% hoger is dan die van het referentie-vistuig;
- c. Bij de proeven met de bovenpees 0,25 meter lager het proefnet ten opzichte van het referentie-vistuig een rondvisbijvangst had welke 26,8% lager was;
- d. Het proefnet een totale platvisvangst had welke 5,2% lager was dan die van het referentie-vistuig.

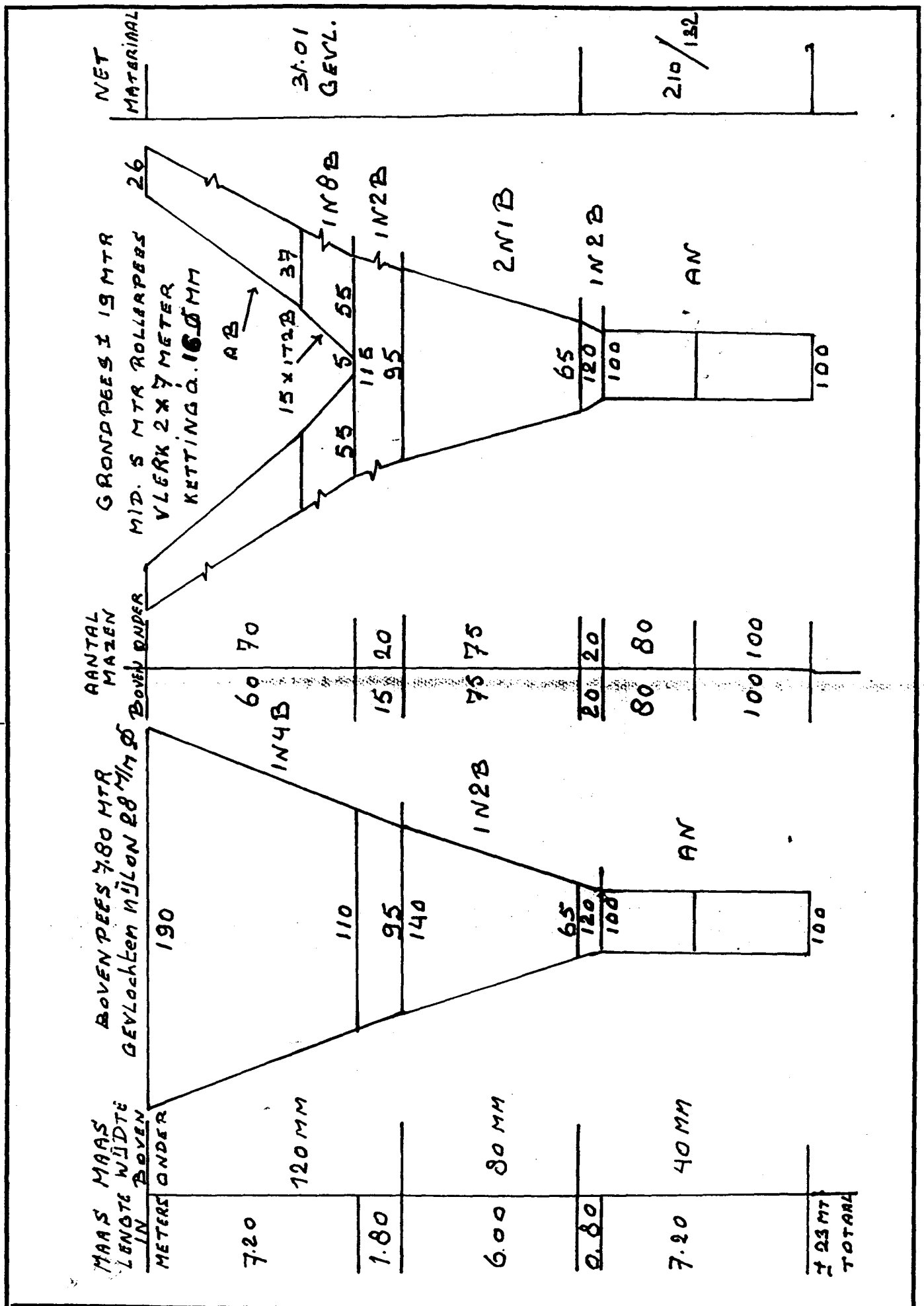
Konkluderend kan gesteld worden dat met de bovenpees 0,25 meter lager de rondvisbijvangst gereduceerd werd met 15,4%, maar dat tevens de totale platvisvangst met 12,6% afnam. De geringere platvisvangst heeft betrekking op de soorten schol en schar. Immers in tabel 1 is te zien, dat de vangsten van tong onder alle omstandigheden vrijwel gelijk bleef.

Bovenstaande konklusie moet met de nodige voorzichtigheid worden gezien. Er werden in deze periode zo'n gering aantal trekken gedaan, dat zeker niet mag worden gesproken van statistisch betrouwbare cijfers. Er werden slechts twee varianten beproefd in een zeer kort tijds-bestek.

Gezien de desastreuze stand van de kabeljauw in de Noordzee zal iedere mogelijkheid moeten worden onderzocht om nutteloze verspilling te vermijden. Voor een betere

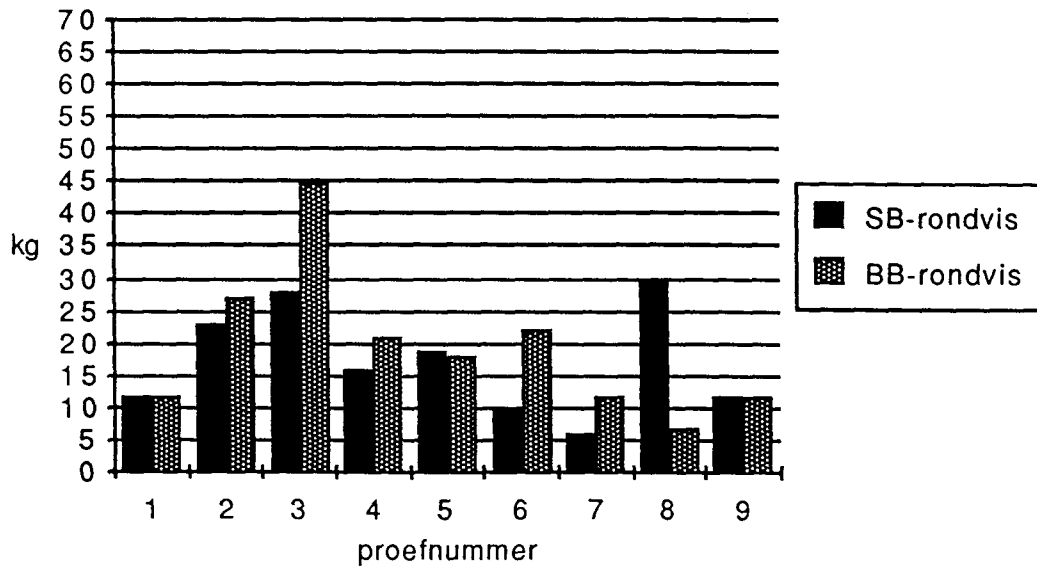
statistische onderbouwing van de gegevens zal er in de nabije toekomst meer onderzoek moeten worden verricht.

ML/

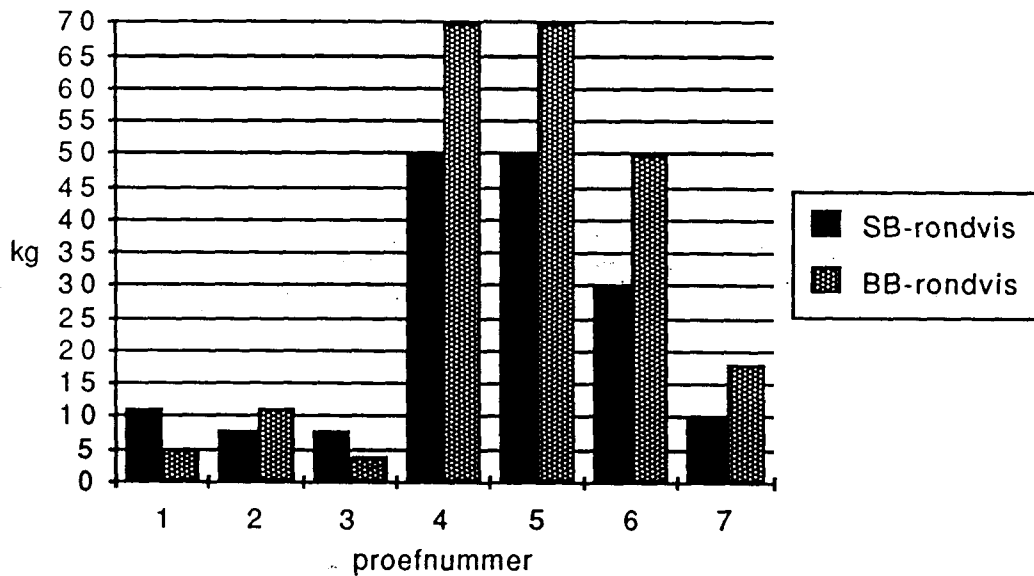
Benaming		BOOMKOR NET T.B.V BESTAND OPNAME PLATVIS	
Formaat		A.	D 2 0

bovenpees op normale hoogte.

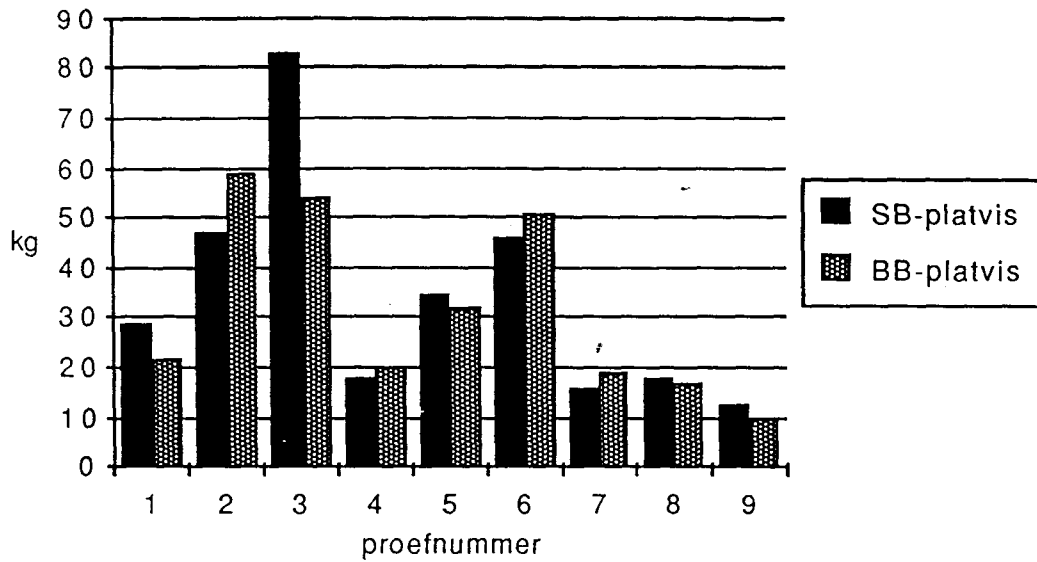
Figuur 1 : Vergelijking tussen rondvis vangsten van de SB en BB- zijde voor de normale positie van de bovenpees.

bovenpees 25 cm lager aan SB

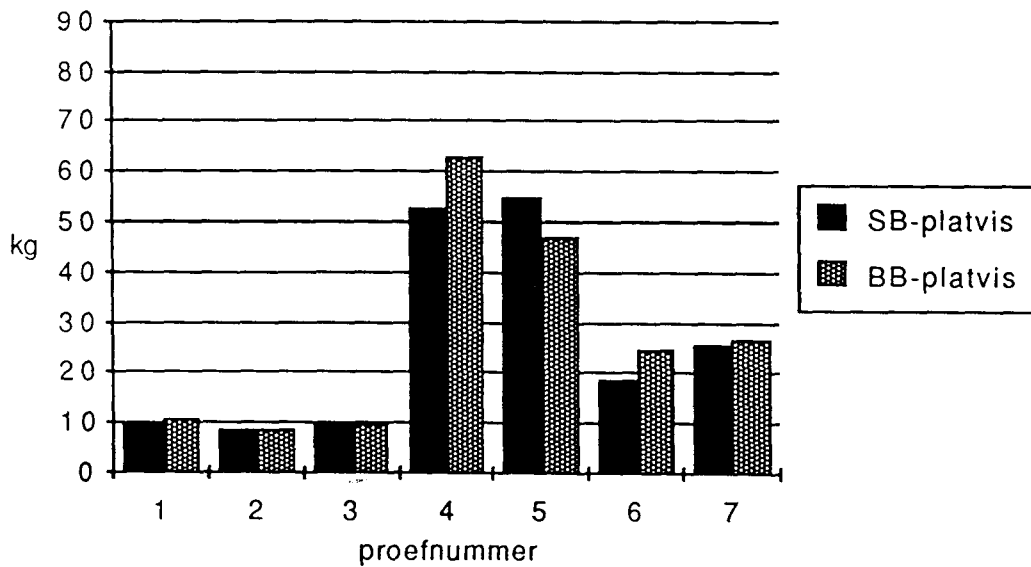
Figuur 2 : Vergelijking tussen rondvis vangsten van de SB en BB- zijde voor de lage positie van de bovenpees.

bovenpees op normale hoogte.

Figuur 3 : Vergelijking tussen platvis vangsten van de SB en BB- zijde voor de normale positie van de bovenpees.

bovenpees 25 cm lager aan SB

Figuur 4 : Vergelijking tussen platvis vangsten van de SB en BB- zijde voor de lage positie van de bovenpees.

TABEL 1 : RESULTATEN VAN SELEKTIVITEITSPROEVEN OP DE "IS

SB: proefnet met bovenpees op normale hoogte. BB: referentiene

treknummer	SB-rondvis	BB-rondvis	SB-platvis	BB-platvis
3	12	12	29	22
4	23	27	47	59
5	28	45	83	54
6	16	21	18	20
7	19	18	35	32
8	10	22	46	51
9	6	12	16	19
10	30	7	18	17
11	12	12	13	10
totaal :	156	176	305	284
verschil :	BB tov SB	11.4%	BB tov SB	-7.4%

SB: proefnet met bovenpees 25 cm lager. BB: referentienet.

treknummer	SB-rondvis	BB-rondvis	SB-platvis	BB-platvis
12	11	5	10	11
13	8	11	9	9
14	8	4	10	10
16	50	70	53	63
17	50	70	55	47
18	30	50	19	25
19	10	18	26	27
totaal :	167	228	182	192
verschil :	BB tov SB	26.8%	BB tov SB	5.2%